

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր
խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն».

Ղուկ. Բ. 14.

Պատահել է ձեզ ցուրտ ձմրանը կանգնել պատուհանի
առաջ և դիտել խաղաղ ու մեռած բնութիւնը. մերկ, տե-
րևաթափ ծառեր, կոշտ ու սառած երկիր, պաղ օդ, լքեալ
ու տխուր թփեր՝ զրկուած սիրունիկ թռչնիկների անուշ
երգերից:

Այդ տեսարանը դիտելիս՝ մեր հոգին ակամայ պատ-
կերացնում է դարնան գեղեցկութիւնը. մենք զգում ենք
դարնան զով քամին, որ խաղում է բաց պատուհանի ճեր-
մակ վարագոյրների հետ, մենք տեսնում ենք նորածիլ,
քնքոյշ ու կանաչ սաղարթ՝ ծառերի վերայ, մենք լսում
ենք զեփիւռի մրմունջը՝ որ բերում է մեզ դաշտի հոտա-
ւետ ծաղիկների և թարմ խոտի անոյշ բոյրը:

Ծիշդ նոյնն է պատահում, երբ մենք յիշում ենք
Փրկչի ծնունդը կամ կանգնում հանճարեղ նկարիչների՝
Կորրեջիոյի, Ռէմբրանտի և այլոց նրբաշարժ վրձինների
ծնունդ՝ Փրկչի ծնունդը պատկերացնող հրաշագեղ նկար-
ների առաջ:

Ահա մանուկը աղքատիկ մսուրի մէջ, խոտի և յարդի
վրայ դրած, որից լուսոյ շողեր են ճառագայթում և լու-
սաւորում մութ գիշերին մռայլ շրջապատը. որի առաջ
հովիւներն ու արևելքի իմաստունները ծունր են իջնում.
որին փառաբանում են երկնային զուարթնոց գնդերը քաղ-
ցրիկ երգերով ու նուագներով՝ և տալիս են աշխարհին
նոր աւետիք. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր
խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Ներկայ մարդկութեան սառած սրտերը և բիրտ բար-

քերը միթէ ձմրան չեն նմանում, և այլի միջի մանուկ Յիսուսից միթէ գարնան շունչ չի փչում:

Մանուկ Յիսուսը ներկայանում է մեզ որպէս խորհրդանշան մի մեծ և կարևոր յեղաշրջման, անպաշտպան և թոյլ մարդկային մի մատաղ կեանք է պատկերանում ի դէմս մանուկ Յիսուսի, որ տառապում է ոյժի և հարստահարութեան այս բիրտ աշխարհում: Սակայն միխիթարականն այն է, որ այդ բիրտ և հարստահարիչ աշխարհը անկարող է այդ անպաշտպան նորածին և քնքոյշ կեանքը ընկճել, այլ ստիպուած է նրա ձեռքով ինքը կերպարանափոխ լինել:

Բեթղեհէմի այրից աշխարհի համար ծնունդ է առնում մի մեծ ոյժ, որ աւետարանը Աստուծոյ թագաւորութիւն է կոչում, որ ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մարդկանց նոր միութիւն, որ նպատակ է դրել Աստուծոյ կամքը կատարել՝ բարւոյ, ճշմարտի և սիրոյ յաղթանակին նպաստել երկրի վերայ:

Բեթղեհէմի այրից ելնում է մարդու կատարելատիպը, որ մարմնացեալ սէր է՝ պատրաստ ուրիշի համար ապրելու և մեռնելու, ճիշդ հակապատկերը ներկայ մարդու, որ մարմնացնող եսամոլութիւն է և անմարդասիրութիւն: Նրա հետ ծնում է նաև մի մեծ յոյս՝ թէ այս բիրտ ոյժի աշխարհը պիտի նորոգուի շնորհիւ Բեթղեհէմի մանուկ Յիսուսի, թէ բարին ու ճշմարիտը պիտի յաղթանակեն՝ ցաւի ու վշտի աշխարհը երանութեան վայր դարձնելով և ճշմարտելով աւետարանի խօսքը թէ՝ «Բանն մարմին եղև և բնակեաց ի մեզ»:

Այլ ևս թոյլ չի տրուի, որ անպաշտպան մանկան այտերի վրայով արտասուքը վայր հոսի, իբրև հետևանք մարդկային բիրտ ու տմարդի վարմունքի: Այլ ևս պատերազմի դաշտերը չեն բողոքի մարդկային ձեռքով գործուած անասելի տանջանքների դէմ: Այլ ևս սուտը չի համարձակուի մերձենալ մեր շրթունքներին, որ մեր այտերը կարմրեն: Այլ ևս անարդարութիւնը չի յանդգնի մարդուն, որ Աստուծոյ պատկեր է կրում, ստորացնել և կենդանական

վիճակի հասցնել՝ անարդ հաճոյքի և անպատկառ շահի համար: Այլ ամեն տեղ կիշխէ կատարեալ մարդը՝ կամ որ հոյնն է Աստուած:

Ահա թէ սրպիսի խոհեր է յառաջ բերում և յոյսեր ծնում մեր մէջ Բեթղեհէմի մանուկը: Նա գարնան ուրախութեան և ամրան ջերմութեան պատկեր է. բայց ի՞նչպէս սառն է մեր շուրջը. դեռ ձմեռ է, խստաշունչ ձմեռ և բնութիւնը մեռած:

19 ձիգ դարեր են սահել—անցել Փրկչի ծնունդից յետոյ, սակայն բերել են միայն մասնական բարիքներ՝ նման բնութեան երբեմնակի տաք շնչի, որ անցնում է ձմրան միջով և զարթեցնում այս ու այն թփերի կոկոնները. բայց ամբողջի յեղաշրջումը դեռ կատարուած չէ: Դեռ ևս Փրկչի ոգին չի իշխում ո՛չ պետութիւնների, ո՛չ ընտանիքների և ո՛չ անհատների սրտում. երբեմն—երբեմն ու տեղտեղ նշմարում ենք Նրա հետքը, բայց գալիս են ուժգին հովեր և սրբում ու անհետ տանում են ամեն ինչ:

19 դարը երկար ժամանակ է, և Փրկչի ոգին պէտք է որ երկրի վրայ խոշոր հետքեր թողնէր, մեծ հաստատութիւններ յառաջ բերէր. բայց ո՛ւր են: Այո, ապրել են մարդիկ, որոնք թէև վաղուց արդէն աշխարհին հրաժեշտ են տուել, բայց նոցա սիրոյ և անձնութիւնների ոգին աշխարհը պահել է իբրև յիշատակ. մարդիկ, որոնք օտար էին նախաքրիստոնէական աշխարհին: Սակայն խօսքը բացառութիւնների մասին չէ: Ի՞նչ ասենք, որ մարդկութեան մեծամասնութիւնը՝ հէնց այսօր իսկ տառապում է աղքատութեան, եսամոլութեան ու անմարդասիրութեան ճիրաններում:

Եթէ այսօր մի խումբ՝ հարստութեամբ կուրացած, հաւատ ու ներքին ամեն սրբութիւն մոռացած մեծատան զաւակներ՝ գեղազարդ տօնածառերի շուրջը խմբուած պարում ու ցնծում են, մամոնայից՝ ոսկէ կուռքից և նրան երկրպագու ծնողներից սպասելով հարուստ նուէրներ՝ շուայտութեամբ ու գեղխութեամբ վատնելու համար, անգին հազարաւոր սովալլուկ, մերկանդամ ու բոկոտն մա-

նուկներ՝ օր դատող և օր ուտող խեղճ բանուորի մօայլ կացարանների մէջ դեղնած ու հիւանդ՝ եկել խմբուել են յուսաւոր տաճարների անկիւններում՝ հրեշտակների քաղցրածայն օրհներգը լսելու և Յիսուս մանուկից իրենց բախտ հայցելու:

Ո՛ւր է արդարութիւնը, ո՛ւր է քրիստոնէական սէրն ու անձնութիւնը:

Ասում են թէ՛ աշխարհը բարոյապէս շատ է յառաջադիմել և նորա հետեանք համարում եւրոպացու զգայուն խիղճն ու նրա արձագանք հասարակական կարծիքը, որ՝ իբր թէ, դատապարտում է ամեն անարդարութիւն: Սակայն ո՞վ է հաւատացողը:

Այդ եւրոպական հասարակական կարծիքը չէ՞, որին վստահացել էին մանր ազգերը իրենց բախտը. ինչի՞ տիրացան, եթէ ոչ յուսախաբութեան:

Այդ եւրոպական հասարակական կարծիքին չէ՞, որ կառչած է հայը տասնեակ տարիներ և սպասել, որ իւր դատը արդար վճիռ գտնէ. և ի՞նչ է եղել հետեանքը. պատիր յոյսերով օրօրուել է ու նիրհել, և այսօր էլ զարթելով տեսնում է իւր տունն ու տեղը աւերի ու ծովսի մէջ, իւր հարազատները արեան տաք ծովում, իւր ընտանիքը բարբարոս կրքի անարգութեան ենթակայ: Եւ դեռ մենք խօսում ենք քրիստոնէութեան անունով՝ ու պարծենում՝ որ քրիստոնեայ ենք:

Այո՛, քրիստոնէութիւնը շատ է տարածուած, բայց քիչ է խորացած. մեր շուրջը վառուած են շատ ճրագներ, բայց մեր սրտերը մարած են ու խաւար, անունով քրիստոնեայ ենք, բայց իրապէս երկրպագու այլ կուռքերի:

Այսօր աշխարհի ամեն կողմերում, հազար ու բիւր զանգակների ղօղանջը Փրկչի հրաշալի գալուստն է մեզ աւետում բայց արդեօք նոյնքան բազմաթիւ են ուրախ երգերով նրան ընդառաջողները, կենդանի հաւատով նրան ընդունողները: Ո՛չ երբէք:

Ելէք Փրկչի անուան երկրպագու աշխարհի մեծ ու փոքր կենտրոնների փողոցներն ու հրապարակները, մտէք

ակմբանոցները, թատրոններն ու այլ զուարճութեան տեղեր՝ և դուք կտեսնէք այսօր, ինչպէս և ամեն օր, յոռետեսութեամբ տարուած, դժգոհ ու յուսահատ դէմքեր: Գալիս—անցնում են անհոգ ու պարապ մարդիկ՝ վայելք ու զուարճութիւն որոնող. մարդիկ, որոնց մատչելի է կեանքը իր բոլոր յարմարութիւններով ու հաճոյքներով՝ շնորհիւ փայլուն մետաղի. մարդիկ, որոնք կեանքով յափրացած հետամուտ են ծայրայեղութիւնների և արտակարգ եղանակներով փորձում են ծծել կեանքի քաղցրութեան բաժակը մինչև տակը, սակայն և այնպէս անյազուրդ մնալով՝ դժգոհում են և երես շրջում կեանքից: Կայ այստեղ քրիստոնէութիւն:

Անցնում են և մտահոգ մարդիկ՝ կռիւ մղող անազորոյն բաղդի դէմ, որոնք լարում են իրենց բոլոր ոյժերը և ամեն ճիգ թափում աշխարհին տիրանալու և իրենց անյազ ցանկութիւններին հասնելու համար: Այսպիսի ձրգտումներ ունեցող և անյաջողութեան դէպքում յուսահատութեան հասնող անձանց համար բնական է և՛ ազարտ թղթախաղ և՛ արբեցութիւն և՛ շուայտութիւն և՛ ինչ որ կամենաս:

Բայց կեանքը այսպէս շարունակուել չի կարող, պէտք է յեղաշրջուի, և յեղաշրջման մէջ մեծ դեր ունի կատարելու այրի մէջ ծնած Յիսուս մանուկը, որի ծննդեան յիշատակն ենք տօնում այսօր անունով քրիստոնեաներս:

Եկէք, հայ եղբայրներ և քոյրեր, կեանքի մաքառման մէջ հոգով ու մարմնով թալկացած էակներ, մտէք տաճար, որ ձեր հոգին ու մարմինը գոնէ առ ժամ մի հանգիստ առնէ: Այնտեղ միայն՝ առանձնացման ու կենտրոնացման ժամանակ՝ կարող էք բանալ ձեր սրբութիւն սրբոցը, տեսնել ձեր հոգու թանկագին գանձերը՝ ազնիւ ձգտումներ, մաքուր խիղճ և բարի կամք, սակայն՝ փշացած աշխարհում ժանգոտած:

Եկէք, որ կրակի և լուսոյ հնոցի մէջ մաքրուին ու զտուին՝ և կազդուրուած ու նորացած մտնեն աշխարհ՝ կեանքի ապականութեան դէմ մաքառելու համար:

Այստեղ, այս սիրոյ և լուսոյ տաճարի մէջ գուցէ ձեր միտքը լուսաւորուի և կեանքի մշուշը պարզէ, գուցէ ձեր արեկոծ սիրտը իւր հանգիստը գտնէ և ձեր հաւասարակըշոտութիւնը կորցրած կեանքը ներդաշնակ ընթանայ՝ և անխորհուրդ կարծուած այս կեանքի մէջ՝ յաւիտենական խորհուրդ գտնէ:

Իսկ դու՝ Յիսուս մանուկ, որբերի և անպաշտպանների միակ տէրն ու խնամողը՝ եկ վերջապէս մեր աշխարհը, ժողովիր և պահիր ցիր ու ցան հօտիդ թշուառ մնացորդները, հրաշափառ յայտնութեանդ շնորհիւ զօրացուր նոցա և դարձուր Աստուծոյ որդիք, որ հոգով փառաբանեն բեզ երգելով «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Գէորգ վարդապետ

— — — — —

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Հայութիւնը ամենից աւելի նոր տարիներ է թերթել իր պատմական կեանքի ընթացքում, բայց այդ նոր տարիների հետ միասին նոր կեանք և նոր շրջան շատ քիչ է ունեցել: Որքան նոր տարիներ են եկել և անցել մեր ազգի վրայով, բայց մենք միշտ հին և միշտ նոյնն ենք մնացել ամեն կողմից:

Քրիստոնէական կրօնի տեսակէտից, նոր տարուան նշանակութիւնն է յառաջադիմել նրա կենսատու ճշմարտութիւնների և հրահանգների մէջ դէպի հոգեկան և բարոյական կատարելութիւն, իսկ ազգային տեսակէտից, դիմել դէպի առաջ, դէպի զարգացում և դէպի ընկերական կատարելութիւն, խելքով, մտքով, խօսքով և գործով: Այս երկու տեսակ նոր տարիներից, ո՞րն արդեօք պէտք է շնորհաւորենք մենք միմեանց, մինչ նոր նոր տարիներ գալիս գնում են մեր ազգի վրայով, բայց մեր ազգը ոչ հոգեկան և բարոյական նորոգութիւն է ցոյց տալիս Քրիստոսի նոր